

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 533/2022-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **MOSAP, a. s.**, Piaristická 2, Nitra, IČO 36 521 671, zastúpenej JUDr. Miroslavom Balážom, advokátom, Štvrť SNP 123, Trenčianske Teplice, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 104/2018-720 z 30. júna 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 160/2021 z 30. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 25. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Co 104/2018-720 z 30. júna 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Cdo 160/2021 z 30. novembra 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí vyplýva, že v konaní vo veci samej vystupovala sťažovateľka v procesnom postavení vedľajšieho účastníka na strane žalovaného v 2. rade [redacted] (ďalej aj „žalovaný v 2. rade“) vo veci žaloby [podanej na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) 30. apríla 2008, pozn.] žalobkýň [redacted] a [redacted] (ďalej len „žalobkyne“) proti žalovaným [redacted] a [redacted] na určenie vlastníctva k nehnuteľnosti a na určenie platnosti podnájomnej zmluvy. Na strane žalobkýň vystupovali ako vedľajší účastníci obchodné

spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „vedľajší účastník 1“), a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „vedľajší účastník 2“). Sťažovateľka pred podaním žaloby v decembri roku 2007 uzatvorila kúpnu zmluvu so žalovaným v 2. rade, ktorej predmetom bol prevod vlastníctva k pozemku, ktorého sa týkala aj následne podaná žaloba žalobkyň. Preto sťažovateľka 6. decembra 2012 podala návrh na vstup do konania na strane žalovaného v 2. rade a okresný súd jej vstup do konania pripustil.

3. Ako prvoinštančný súd vo veci rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 22 C 135/2008-465 z 5. mája 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým určil, že žalobkyne sú spoluvlastníkmi tam bližšie uvedených nehnuteľností nachádzajúcich sa v [REDACTED]. Zároveň určil, že podnájomná zmluva č. [REDACTED] z 1. marca 2001, ktorú uzavrel vedľajší účastník 2 s vedľajším účastníkom 1, je platná.

4. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré krajský súd napadnutým uznesením odmietol podľa § 386 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako podané neoprávnenou osobou. Krajský súd v napadnutom uznesení svoje závery argumentačne založil na tom, že z predloženého spisu zistil, že odvolanie proti rozsudku okresného súdu podala len sťažovateľka, a to ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Doplnil, že žalovaný v 2. rade bol v konaní pred prvoinštančným súdom zastúpený súdom ustanovenou opatrovníčkou (pretože adresa jeho pobytu bola neznáma, pozn.). Uviedol, že v tomto prípade zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi žalovaným v 2. rade a sťažovateľkou, preto bol na podanie odvolania sťažovateľkou potrebný súhlas žalovaného v 2. rade, avšak zo spisu zistil, že sťažovateľka ho k svojmu odvolaniu nedoložila. Preto odvolací súd podľa § 470 ods. 2 CSP sám vyzval žalovaného v 2. rade na vyjadrenie súhlasu, pričom výzva mu bola doručená oznámením na úradnej tabuli odvolacieho súdu a na jeho webovej stránke. Dodal, že uvedenú výzvu pre istotu doručoval aj opatrovníčke žalovaného v 2. rade v konaní pred súdom prvej inštancie, avšak žiaden z adresátov nevyjadril súhlas s odvolaním sťažovateľky. Následne odvolací súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky na zabezpečenie súhlasu žalovaného v 2. rade s jej odvolaním, no do rozhodnutia odvolacieho súdu sťažovateľka súhlas žalovaného v 2. rade nedoložila. Na základe uvedeného mal za to, že žalovaný v 2. rade neprejavil záujem iniciovať odvolacie konanie, a konštatoval, že odvolanie sťažovateľky je pre absenciu súhlasu žalovaného v 2. rade potrebné odmietnuť ako podané osobou, ktorá nie je na podanie odvolania oprávnená. Poukázal na to, že tento právny názor korešponduje aj s procesnou úpravou prípustnosti odvolania intervenientom. Odkázal na § 360 ods. 1 CSP, podľa ktorého odvolanie môže podať intervenient, ak tvorí so stranou podľa § 359 nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP, a dodal, že v danom prípade sťažovateľka netvorí so žalovaným v 2. rade procesné spoločenstvo, pretože nedisponujú žiadnymi spoločnými právami alebo povinnosťami.

5. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľky (podľa § 447 písm. b) CSP, teda ako podané neoprávnenou osobou, pozn.) v podstatnom odôvodnil tým, že poukázal na § 425 CSP, podľa ktorého dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvorí nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP. Odkázal na § 84 CSP, v zmysle ktorého ak z osobitného predpisu vyplýva, že je rozsudok

pre intervenienta záväzný, tvoria intervenient spolu so stranou, na ktorej vystupuje, nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP. Uviedol, že v danom prípade nešlo o situáciu, keď by bol rozsudok pre sťažovateľku ako pre intervenienta záväzný. Dodal, že sťažovateľka netvorí so žalovaným v 2. rade procesné spoločenstvo, pretože nedisponujú žiadnymi spoločnými právami alebo povinnosťami. Doplnil, že sťažovateľka sa na základe absolútne neplatnej kúpnej zmluvy nestala vlastníkom dotknutej nehnuteľnosti, a teda dôsledkom prípadného protiprávneho konania môže byť prípadne jej nárok na náhradu škody. Najvyšší súd zároveň uzavrel, že z obsahu spisu nevyplývajú skutočnosti, ktoré by na základe osobitného predpisu zakladali záväznosť rozsudku pre sťažovateľku ako intervenienta, a zakladali by tak medzi sťažovateľkou a žalovaným v 2. rade nerozlučné spoločenstvo. Na základe uvedeného preto dospel k záveru, že sťažovateľka nebola osobou oprávnenou na podanie dovolania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu namieta, že sa v nich súdy nevysporiadali s otázkami zásadného právneho významu. Argumentuje, že odvolanie podala v období platného a účinného procesného kódexu, ktorým bol Občiansky súdny poriadok, ktorý jej prisudzoval rovnaké práva a povinnosti ako hlavnému účastníkovi, popri ktorom stála. Nesúhlasí s argumentáciou súdov, ktoré jej dali na ťarchu, že nezabezpečila súhlas žalovaného v 2. rade s podaním jej odvolania. Ďalej uviedla, že dovolací súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, pričom opätovne poukázala na to, že v čase podania odvolania Občiansky súdny poriadok nevyžadoval súhlas žalovaného v 2. rade na to, aby mohla podať odvolanie. Má za to, že najvyšší súd aplikoval retroaktivitu právneho predpisu bez toho, aby sa akokoľvek vysporiadal s § 93 ods. 4 OSP a § 470 ods. 2 CSP, čím došlo k zásahu do jej práva na spravodlivý proces. Napadnuté rozhodnutia považuje za arbitrárne, svojvoľné, formalistické a porušujúce zásadu zákazu retroaktivity a zásadu *iura novit curia*, pokiaľ ide o riešenie problematiky týkajúcej sa „preklopenia“ vedľajšieho účastníka na intervenienta.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami krajského súdu a najvyššieho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením krajského súdu:

8. Ak sťažovateľka napáda uznesenie krajského súdu, ústavný súd nemohol ponechať bez povšimnutia nedostatok plnej moci udelenej sťažovateľkou advokátovi na zastupovanie pred ústavným súdom. Ústavný súd v zhode so svojou judikatúrou považuje za potrebné zdôrazniť, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu presne vymedzenom

splnomocniteľom, pričom splnomocniteľ uvedeným úkonom dáva tretím osobám najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje (III. ÚS 386/2018).

9. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti a jej príloh zistil, že splnomocnenie sťažovateľky pre právneho zástupcu – advokáta bolo výslovne udelené na zastupovanie pred ústavným súdom „na spísanie a podanie Ústavnej sťažnosti proti Uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/160/2021 zo dňa 30.11.2021“. Z tohto splnomocnenia teda vyplýva, že bolo sťažovateľkou výslovne udelené len na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu (nie aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu, pozn.).

10. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.

10.1. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady (III. ÚS 330/2017). Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada *vigilantibus iura scripta sunt*, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

11. Na základe uvedeného preto ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky advokátom ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol s poukazom na § 56 ods. 2 písm. c) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom.

12. Zároveň ústavný súd v súvislosti s napadnutým uznesením krajského súdu poukazuje na to, že princíp zachovania lehoty po podaní dovolania aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ako aj zákonná úprava počítajúca plynutie lehoty dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (posledná veta ustanovenia § 124 zákona o ústavnom súde, pozn.) však v každom prípade predpokladá riadne využitie mimoriadneho opravného prostriedku. O riadnom využití mimoriadneho opravného prostriedku pritom nie je možné hovoriť napríklad v prípade, ak je podaný neoprávnenou osobou, je podaný oneskorene, prípadne bol podaný proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

13. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že dovolanie sťažovateľky bolo odmietnuté s poukazom na § 447 písm. b) CSP, teda ako podané neoprávnenou osobou. Vzhľadom na uvedené by tak v prípade sťažovateľky ani nebolo možné aplikovať právnu úpravu § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde a lehotu na podanie ústavnej sťažnosti počítat od momentu doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku, pretože v prípade sťažovateľky nešlo o účinný a riadne uplatnený prostriedok nápravy.

14. Napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 15. októbra 2020, pričom ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 25. marca 2022, teda celkom zjavne

po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty dvoch mesiacov. S poukazom na uvedené by preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti mohol odmietnuť aj podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

15. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že v zmysle jeho stabilnej judikatúry otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Zároveň je možné doplniť, že posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv sťažovateľky v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom.

16. Na tomto mieste je možné uviesť, že dovolací súd dovolanie odmietne, ak nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania. Medzi jednu z týchto podmienok patrí práve to, že musí byť podané oprávnenou osobou.

17. Po preskúmaní napadnutého uznesenia a dôvodov na odmietnutie podaného dovolania sťažovateľky v ňom uvedených, s poukazom na v ústavnej sťažnosti uplatnené námietky sťažovateľky, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd ako súd dovolací v napadnutom uznesení jasne a zrozumiteľne vyjadril dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľky odmietol ako podané neoprávnenou osobou. Najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal na to, že v danom prípade sťažovateľka netvorila so žalovaným v 2. rade nerozlučné spoločenstvo, že rozhodnutie vo veci samej nebolo pre sťažovateľku záväzné, nevyplývali jej z neho žiadne práva alebo povinnosti.

17.1. Ústavný súd na tomto mieste nebude podrobnejšie rozoberať a bližšie rozvádzať jednotlivé závery napadnutého uznesenia, pretože jeho odôvodnenie je sťažovateľke známe. Pre doplnenie však vzhľadom na uplatnenú argumentáciu sťažovateľky považuje za vhodné dodať (pokiaľ ide o otázku aplikácie procesných kódexov, pozn.), že sťažovateľka síce uviedla, že odvolanie podávala ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, avšak na tomto mieste ústavný súd dáva do pozornosti tzv. okamžitú aplikabilitu procesnoprávných predpisov (v danom prípade ustanovení CSP, pozn.). Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. V tejto súvislosti je nutné uviesť, že procesné normy sa aplikujú takmer bezvýnimočne zákonným príkazom postupovať podľa pravidiel „nepravej“ retroaktivity, preto je v súvislosti s procesným právom akákoľvek retroaktivita vylúčená. Temporalita procesnoprávných noriem vykazuje isté špecifiká oproti iným druhom právnych noriem, predovšetkým hmotnoprávnym. Hlavným pojmovým znakom procesnej intertemporality je princíp okamžitej aplikovateľnosti „novej“ procesnej úpravy na všetky prebiehajúce konania na súde, ktoré začali podľa doterajších (zrušených) predpisov. Zmyslom tohto princípu je zabezpečiť bezproblémový procesný režim súdnych konaní. Je zhoda na tom, že tento princíp v procesnom práve platí, pokiaľ ho výslovne nenahradzuje princíp ultraaktivity, a zároveň,

že toto pravidlo nemá nič spoločné s inštitútom retroaktivity. Neobstojí teda v danom prípade námietka, že najvyšší súd mal uplatniť tzv. retroaktivitu právneho predpisu či formalisticky vec posúdiť.

18. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (I. ÚS 358/2019).

19. Ústavný súd zdôrazňuje, že mu nepatrí nahrádzať právne názory najvyššieho súdu, a pokiaľ jeho závery v otázke prípustnosti dovolania vzhľadom na skutkový stav nie sú zjavne svojvoľné alebo nelogické či z iného dôvodu ústavne neudržateľné, ústavný súd nemá dôvod do tejto výsostnej právomoci najvyššieho súdu zasahovať (m. m. I. ÚS 139/2019).

20. Na základe uvedeného preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

21. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. októbra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu